

JUHA JORMANAINEN &
KIM VATANEN

Vaeltaminen tunturiylängöllä kiehtoo monia. Pohjoisen tuntureissa on jotain sanomattoman salaperäistä ja rauhoittavaa. Ja mikä parasta, kirkkaissa tunturivesissä ui taimenia ja rautuja. Aitoja ja villejä luonnonkaloja.

■ Olin lähes neljäkymmentä vuotta sitten ensimmäisellä Lapin vaelluksellani. Rinkka painoi, mutta taakka kevenisi päivien myötä.

Kalavehkeet olivat mukana ja ensimmäisenä iltana sain pienellä mustalla Meppsin lipalla joki-

Tähtäimessä taiano

▲ Tämän kaliiperin taimen vetää jo suuta hymyyn.

▼ Tunturikalastajan lounas maistuisi varmaan sinullekin.

suvannosta valtavia ahvenia. Ne maistuivat voissa paistettuina mainioilta, mutta vielä enemmän halusin maistaa Lapin taimenia.

Kun seuraavana iltana lähdin taas kalaan, vieheenä oli heittokohon tapseihin sidottu musta up-

paperho. Taisi olla Zulu. Hiivin puusikossa joen rantaan ja linkosin heittokohon perhoineen virtaan.

Leveä taimenen kylki välähti pinnassa, kun kala iski perhoon. Siima oli kuitenkin löysällä, eikä taimen tarttunut kiinni. Mutta juuri silloin

jäin itse tunturikalastuksen koukuun loppuiäksi.

Paljon on kalavettä virrannut tuntureiden välissä noista päivistä, mutta niiden vetovoima ei ole hävinnyt. Kerran kesässä on pakko päästä tuota taikaa kokemaan.

Kalakaverini Vatasen Kim taas viettää neljästä seitsemään viikkoa tunturissa joka kesä. Vaikka raudut ja taimenet eivät koossa pärjää lohille, niiden maku on vertaansa vailla. Ihan vain tikussa paistettuna ja suolalla maustettuna.

maisiet tunturikalat

Finnmark kutsuu

Pohjois-Norjassa Finnmarkin alueella on entinen viiden kilometrin sääntö (kalastaa sai vain vesistöissä, jotka olivat viittä kilometriä lähempänä teitä) kumottu, joten tunturikalastajilla on edessään huikeat mahdollisuudet.

Nyrkkisääntönä voikin pitää sitä, että mitä kauemmaksi tiestä kulkee, sitä vähemmän kalastettuja vedet ovat. Päivämatkat on syytä

kuitenkin mitoittaa maltilla varsinkin reissun alussa, kun rinkoissa on vielä painoa.

Suosittellemme perusleirin perustamista alueelle, jonka lähistöllä on päiväretkikohteina useampia mielenkiintoisia kalapaikkoja. Jatkuva leirin siirtäminen alkaa varsinkin huonossa kelissä käydä hermoon.

Yksi tapa on vuokrata helikopteri, joka vie miehet ja tavarat maastoon, mutta sellainen luksus on aika kallista.

▲ **Taimenenkalastajan unelmavettä Norjan Lapissa.**

◀ **Kesäkuun vieheitä. Nilsun pieni Invincible toimii jokisuvannoissa, Lotto saa rautuun liikettä ja spinfluga on varmin tapa saada kalaa kylmistä vesistä.**

▼ **Jyrkkä vedenalainen penkka on varma kalapaikka, mutta ensimmäiset heitot on syytä tehdä jo kaukaa vesirajasta.**

Kausi alkaa kesäkuun lopussa

Vielä juhannuksena tunturivedet saattavat olla jääkannen alla, joten varmimmin vasta kesäkuun loppuilla hyönteismaailma heräilee ja kalat aktivoituvat. Silti ne pysyttelevät kylmissä vesissä pohjan tuntumassa, joten vieheet on saatava samaan paikkaan.

Alkukaudesta paikallistunte-

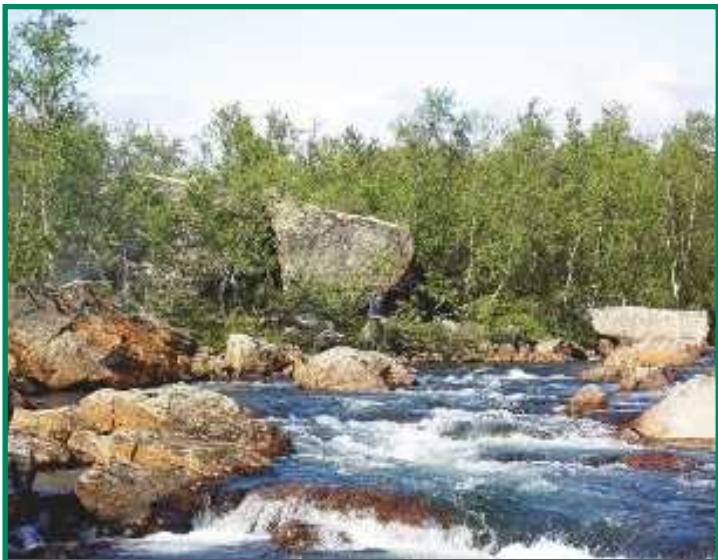
Niskamonttu on varma ottipaikka.

mus on poikaa, sillä osassa tunturijärvistä kalaa alkaa saada varmemmin vasta heinäkuun loppuilla. Kookkaampien järvien vesimassat lämpenevät hitaimmin, joten aluksi kalastusrupeamat keskitetään pienien vesistöjen matalikkojen vie-

ressä oleviin hieman syvempiin kohtiin.

Yhteen paikkaan ei kannata jäädä vispaamaan pitkäksi aikaa. Jos kala on aktiivinen, se ottaa kyllä ensimmäisen viiden heiton Spinfluga on erittäin toimiva pyy-

Lämpimän veden aikaan taimenen löytää kovastakin koskesta, jopa kuohujen alta.

ARMOTON SPIDERWIRE STEALTH

- PUNOTTU HUIPPUSIIMA -

PITÄÄ MINKÄ LUPAA!

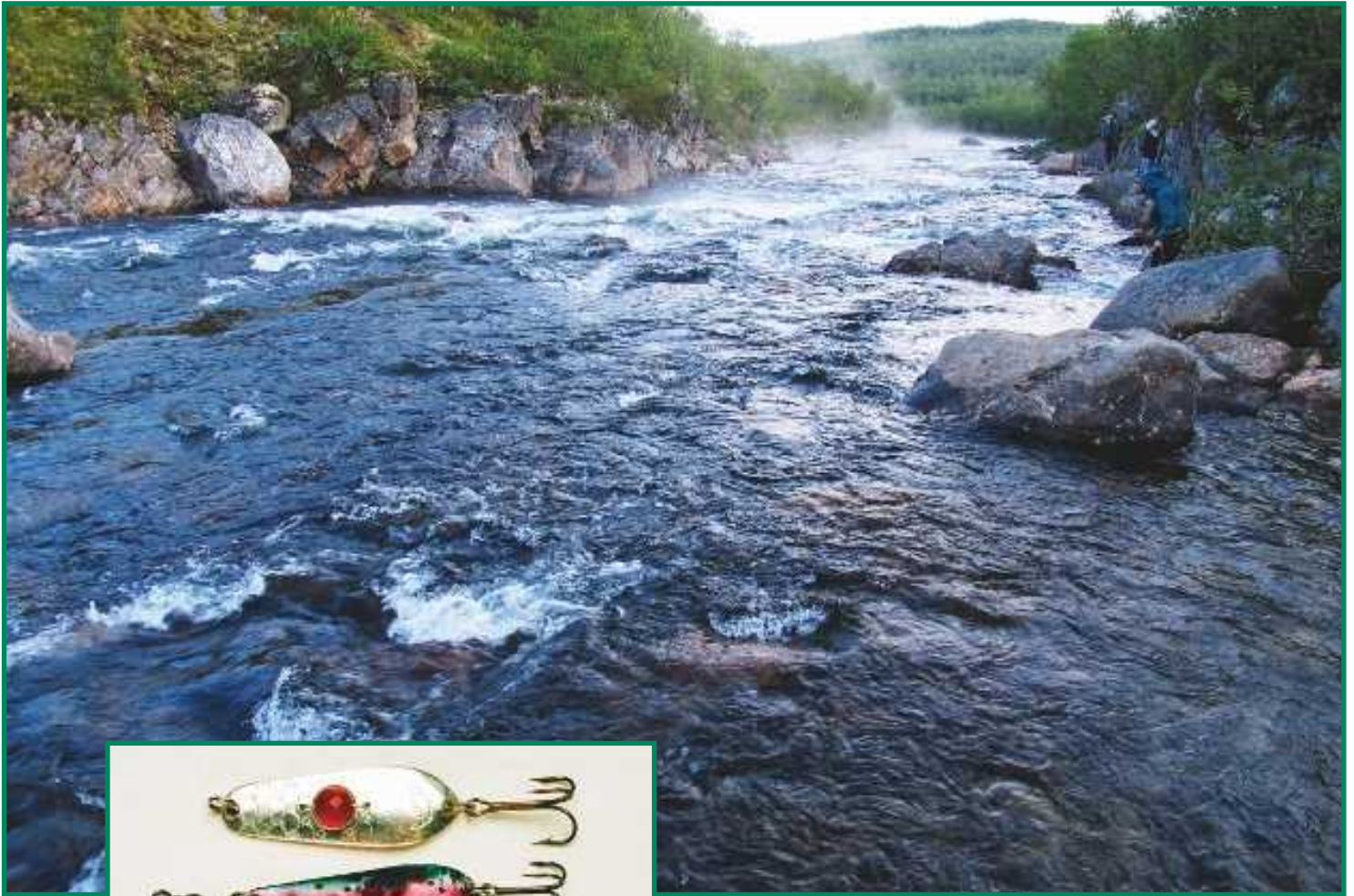
- valmistettu tiukkaan punotuista superkuiduista • teflonpinnoitettu
- 10% vahvempi kuin muut supersiimat
- pieni siimamuisti • äänetön heittää • alhainen kitka

Pakkauksessa 137 metriä.

Värit: Tracer Yellow • Moss Green • Code Red • Camo

SPIDER®

▲ Peilit, vedenalaiset kivet ja virran reunat ovat taimenen olinpaikkoja.

◀ Räsänen ja 12 g Blue Fox ovat heinäkuun alun lusikoita kylmään veteen. Pienet EV Trutat ovat taas parhaimmillaan heinäkuun lopussa.

▼ Lusikan perään sidotaan siimatapsiin pieni perho.

Raudut ovat hankalampia, sillä kun ne laittavat suunsa kiinni, ne myös pysyvät kiinni. Järvillä kalastajan on tarkkailtava tuulen muodostamia virtauksia, jotka painavat pintahyönteisiä tiettyihin järven osiin. Kalat päivystävät siellä, mis-

▼ Pikkuraudun väri on häkellyttävän upea.

tö alkukaudesta. Siihen tarvitaan heittovehkeisiin sopiva paino, kolmihaaraleikari ja kohtuullisen kokoinen putkiperho kolmihaarakoukuineen siiman päähän. Kylmässä vedessä kannattaa käyttää perhoja, joissa on myös sinisen ja hopean sävyjä.

Heitto syvänteeseen ja hidasta uittoa pitkin pohjaa. Tärpit ovat harvassa, mutta kalan koko saattaa yllättää mukavasti. Kylmän veden kangistamat kalat eivät ole niin viljejä kuin myöhemmin kesällä, joten väsytyksensä jujuu hieman ohuemmillä siimoilla.

Tyyninä iltoina tarkkaillaan ensimmäisiä hyönteisten kuoriutumisia, koska se pistää varsinkin raudut liikkeelle. Kalat eivät silloin sekaan heitettyjä perhoja juuri valikoivasti, vaan lähes kaikki käy. Yllättävää kyllä suurikokoinen lusikkakin

on ottava ja sellaisella pystyy haravoimaan laajan alueen.

Syöntikarkeloissa kalastajan on hillittävä itsensä ja lopetettava kalastus, kun ruokakalaa on tarpeeksi.

Toisaalta kesäkuussa emme suosittele lähtemään tunturiin sillä oletuksella, että sieltä aina ruokakalat saadaan. Voi käydä niin, että vyötä saa lyhentää turhankin paljon.

Heinäkuussa valoa riittää

Heinäkuussa kalaa tulee läpi vuorokauden, kun valoa riittää. Vesihyönteismaailma on vauhdissa ja kuoriutumiset seuraavat toinen toistaan. Tyypillisesti huippusyöntiajat ovat kuitenkin lyhyitä, mutta sitäkin kiivaampia.

Suurimmat taimenet oleskelevat koskien niskoilla, virran syvemmässä montuissa ja kuohujen alla.

Kalastusvarusteet tunturiin

■ Harmillisen usein taimenet ja raudut tuntuvat tietävän tarkkaan kalastajien maksimiheittopituudet ja ne tuikkivat juuri niiden ulkopuolella. Siksi varustaudumme 8-9 jalkaa pitkillä haspelivavoilla, joilla kalaa on helppo ohjailla koskessa ja jotka takaavat pitkät heitot.

Monofilisiimat toimivat ihan hyvin, mutta äärimmäisen ohuiden kuitusijojen avulla olemme saaneet kasvatettua heittopituuksia entisestään ja se on näkynyt saalistilastossa.

Varavapa, varakela ja varsinkin varasiima kuuluvat varustukseen, sillä mikään ei harmita enempää kuin kalavehkeiden rikkoutuminen kalaisan tunturijoen rannalla.

Perhovälineiksi suosittelemme 8-9-jalkaisia hiilikuituhuisia ja kelluvaa WF-siimaa. Upposimoja tunturissa tarvitsee ani harvoin ja niiden tehtävän ajavat uppoavat kärkiperukkeet.

Kahluuhousut ja kahluukengät tarjoavat todellista luksusta, mutta niiden raahaaminen on kova urakka. Toisaalta niiden ansiosta pääsee onkimaan kaikki montut, peilit ja virranreunat, jotka olisivat muuten ulottumattomissa.

Suosittellemme lämpimästi testaamaan varsinkin uusien kahluuhousujen kunnan jo kotona. Ettei käy, kuten itselleni joitakin vuosia sitten (ks. Kun kaikki menee pieleen, Erä 6-2010).

Myös vaellusjalkineet on syytä kävellä sisään hyvissä ajoin ennen reissua ja testata niiden vedenpitävyys. Pitkävärtinen nahkainen ja vedenpitävällä sekä hengittävällä kalvolla varustettu varsikenkä on lyömätön maastossa kuin maastossa.

Haix Montanat ovat parhaat tunturimaastossa kokeilemamme varsikengät, sillä niiden varsi on muutaman sentin normaalia korkeampi. Se antaa mukavasti lisätukea jaloille, kun selässä on 30 kilon rinka.

Lippoja heinäkuun kalastukseen. Lotto (oik.) ja erittäin pitkäheittoinen Kuusamon Volframilippa. Keskellä kovaan virtaan sopiva suippo Vibrax, Super Vibrax ja legendaarinen Mepps Black Fury (vas.).

Siima joka on näkyvä

**ja näkymätön
yhtä aikaa!**

**Fireline
Tracer Braid**

**Täysin pyöreä uuden
huipputekniikan ansiosta!**

Pyöreäksi punotun Fireline Tracer Braid -siiman upeat heitto-ominaisuudet ja mahtava vetolujuus antavat kalastukseen ainutlaatuisia varmuutta! Punottu kuitu on valmistettu ainutlaatuisella Fireline tekniikalla. Lisäksi siima on ensimmäinen 2-värisiima, joka on punottu niin, että se on vedessä lähes näkymätön ja näkyvä yhtä aikaa!

Väri vaihtuu n. 90 cm:n välein mustasta keltaiseen.

**Fireline Tracer Braid
tuo uutta väriä
kalastukseen!**

sä ravintoa on eniten.

Siellä, missä joet ja pienetkin purot laskevat järveen, on aina kalaa. Monesti vielä kookkaampaa kalaa. Mutta nämä paikat, kuten myös koskien niska, on osattava kalastaa oikein.

Tärkeintä on lähestyä kalapaikkaa erittäin varovasti ja lingota ensimmäiset heitot kaukaa rannasta. Suuret taimenet saattavat oleilla jopa virran rantapenkan alle kovertamassa poterossa.

Kirkkaissa vesissä kalat näkevät vieheet jo kaukaa ja lähtevät usein seuraamaan niitä. Muista silloin pysäyttellä viehettä ja anna sen vajota hetken kohti pohjaa.

Muutenkin on tärkeää uittaa vieheitä elävästi ja käyttää mielikuvitusta. Tasaisen junnaavalla kelauksella ei tulosta synny.

Raudulle voi kokeilla huonolla

▲ Tämä 18 g Inkoo on pelastanut monet kalapäivät.

▲ Elokuun lusikoissa saa olla lämpimiä sävyjä. Ylinnä EV Trutta yökalastukseen, sitten 4- ja 5-senttiset Räsäset ja Blue Fox Möre Ungen.

syönnillä seuraavaa kikkaa. Sopivan lusikan perään sidotaan parikymmensenttinen siimatapsi ja sen päähän pieni uppoperho, vaikkapa Red Tag. Jos rautu seuraa, niin pysäytys ja perään nopea kiihdytys.

Jokunen vuosi sitten paikallistimme yhdeksän kookasta rautua pienestä hiekkapohjaisesta lahdenpoukamasta. Suuret kalat heiluttelivat laiskasti eviään kristallinkirkaassa vedessä.

Kahden tunnin urakan jälkeen jokainen mahdollinen kikka oli koikeiltu. Kalat vain väistelivät uistimia ja perhoja.

Nostimme rinkat pykälään, hat-

tuja kaloille ja jatkoimme matkaa.

Seuraavana vuonna kalat olivat edelleen samassa paikassa ja yhtä haluttomia yhteistyöhön. Mitä lienevät, tuntureiden haltijakaloja.

Kun veden lämpötila nousee ja taimenet siirtyvät koskien pikku poteroihin, joskus jopa kuohun alle, tarvitaan pieniä lippoja ja lyhyitä heittoja vastavirtaan. Sitten nopeaa kelausta, jotta lippa pyörii myötävirtaan. Kirkkaissa vesissä aurinkoisella ilmalla hopeinen lippa on ollut lyömätön.

Ilalla tuuli normaalisti tyyntyy ja aiemmin päivällä kuolleelta tuntunut järvi saattaa muuttua hetkessä tuikkimereksi. Silloin on oltava heireillä, sillä rautujen aktiivisuus saattaa kestää vain vartin verran.

Toinen kalojen aktiivisuushetki koittaa, kun ilmanpaine muuttuu nopeasti tulevan säärintaman mukana ja kalat joutuvat hakemaan oikeaa uintisyvyyttä säätämällä uimarakkoaan.

Perhokalastaja keskittyy koskivesien poteroihin, niskalle ja pikku puroihin. Jopa vain metrin levyisestä pikkupurosta saattaa perhoon iskeä yli kiloinen taimen.

Perhojen valinta on helppoa. Suositeltavia ovat numeron 12-8 Nalle Puh/Dark Puh, kevyeen muoviputkeen sidottu putkiperho tai Mickey Finn, joka on meidän reissuillamme ollut ehdoton ykkönen kevyenä putkiperhoversiona. Kolmihaarakoukku on putkiperhossa turha, yksihaaraisella pärjää yhtä

◀ Perusleirin tunnelmaa.

▼ Lotto-lippa on tunturikalastusvieheiden kuningas.

Elokuun lippoja. Oikealla isokokoinen Lotto, sitten Blue Foxin lippa ja seuraavana Kuusamon Uistimen Finlandia-lippa ja Blue Foxin hopeamusta lippa (vas.). Elokuussa lämpimät sävyt toimivat auringonlaskun aikaan.

hyvin.

Heinäkuun loppupuoli on selkeästi parempaa aikaa kuin alkupuoli ja vieheiden värisävyt muuttuvat lämpimämmiksi. Lusikkauistimissa saa olla häivähdys hilettä. Toisaalta musta-keltainen lippa on lähes pomminvarma valinta, sillä kelta-musta väriyhdistelmänä näkyy kauas.

Heinäkuussa vedet ovat vielä sopivan viileitä ja sää muutenkin retkeilyyn otollinen. Harmia on ainoastaan sääskistä, mutta kun niistäkin pääsee eroon, kun valitsee vaelluskalastuskohteensa vaikkapa Nordkinin niemimaalta.

Elokuun ihmeelliset illat

Elokuulla jopa tunturiylänköjen vedet saattavat olla suhteellisen lämpimiä. Valon määrä vaihtelee jo runsaasti ja se vaikuttaa kalojen elinrytmiin. Kutukin alkaa lähestyä ja urostaimenten pinna sitä mukaa kiristyy.

Virtavesissä aamu ja iltapäivä ovat olleet hyvää ottiaikaa ja järvissä taas auringonlasku. Vesihyönteisten kuoriutumiset ajoittuvat iltaan. Kokemusten mukaan lusikkauistin tai lippa toimii kuoriutumisen aikana elokuussa jäljitelmäperhoa paremmin.

Vaikka lämmin, tyyni ilta on kalastajan mieliaikaa, turhan usein usva katkaisee kalojen syöntihalut.

Kalat tankkaavat talvea varten, joten siiman päähän sidotaan reilun kokoisia (7–8 cm) lusikkauistimia. Kulta ja kupari ovat perussävyjä ja auringonlaskun aikaan uistimista pitää löytää lämpimiä sävyjä. Kun hämärä alkaa hiipiä maisemaan, on syytä kokeilla vielä tummilla, lähes mustilla lusikoilla.

Yöllä voi olla jo pakkasta ja sää vaihtelee nopeasti. Kun ilmat pysyvät pidemmän aikaa kylminä ja tuulisina, kalat eivät juuri vieheistä perusta. Mutta kun kylmän jakson jälkeen seuraa lämmin ja aurinkoinen päivä, kalat aktivoituvat jälleen.

Tunturivesissä on monenkokoisia taimenia ja myös tammukoita, ihan totta. Joissain vesissä tammukat eivät kasva pariakymmentä senttiä suuremmiksi ja naarailla on täysi mätilasti.

Vuosien aikana olemme tietyistä pikkujärvistä panneet pataan kaikki vieheisiin erehtyneet pikku tammukat. Mielenkiintoista on se, että näissä vesissä kalojen keskikoko ja kunto on parantunut reilusti.

Kun saalista saadaan, niin siitä pitää myös nauttia paikan päällä. Alumiinifolio, voi, kuivattu tilli ja muutama sipuli kuuluvat aina tunturikalastajien perusvarustukseen.

Perattujen kalojen vatsaan ripotellaan suolaa ja laitetaan nokare voita sekä kuivattua tilliä. Kalat kääritään alumiinikääröön ja kääro hiilokselle. Lisukkeeksi keitetään uusia perunoita ja voidellaan muutama ruisleivän pala. Kuksaan vielä kylmää ja raikasta jokivettä ja edessä on ateria, josta marraskuun pimeydessä maksaisit taivasosuutesi.

Elokuisessa tunturikalastuksessa on tiettyä haikeutta, sillä kausi on loppumassa ja seuraavaan kesään on tolkuttoman pitkä aika. Jotkin hurjat käyvät tunturissa vielä syyskuussa, mutta kalan syönti on silloin erittäin oikukasta. Vasta ensijäiden aikaan kalat alkavat olla uudestaan otillaan.

Stren - lohimiesten siima!

Tosi lohemies kalastaa Stren-siimalla, jonka ominaisuudet on mitoitettu nimenomaan lohen kalastukseen. Stren-siima on taipuisaa ja pehmeää, sotkeentumatonta ja hienosti ryhtinsä säilyttävää. Laadukas Stren-siima antaa juuri sen tuntuman, jota tiukoissa tilanteissa eniten kaivataan!

STREN® ORIGINAL

- lohimiesten ykkössiima
- erittäin taipuisa ja pehmeä
- olematon siimamuisti
- hyvä solmunkestävyys

STREN - LEGENDA, JOKA KESTÄÄ